

Østlige Øers Landboforeninger

Fødevareminister Eva Kjer Hansen
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Slotsholmsgade 12
1216 København K.

11. december 2009

Vedrørende lovforslag nr. L 36

Med lovforslag nr. L 36 er der fra regeringens side taget hul på den lovgivningsmæssige gennemførelse af aftalen om Grøn Vækst. Med lovforslaget er der fokus på reduktion af udledningen af kvælstof til vandmiljøet og lovforslaget indeholder hertil forslag til iværksættelse af konkrete initiativer. Disse konkrete initiativer ønsker vi, at ministeren (gen)overvejer konsekvenserne af – og vi vil i det følgende fremlægge, hvorfor lovforslaget i den nuværende form, vil have ødelæggende konsekvenser for landbrugserhvervet på østlige øer – Region Sjælland.

Indledningsvis vil vi understrege, at vi i landbruget naturligvis skal være med til at løse opgaven med forbedret tilstand i natur og vandmiljø. Det både vil og kan vi! Efterhånden forlyder det, at Vand- og Naturplanerne er lige på trapperne og med dem skal udfordringen med opfyldelse af Vandrammedirektivet løses. Vi ser frem til at blive en seriøs medspiller også på den bane, for landbruget har mange og gode bud på effektive tiltag. Blot er det helt afgørende for landbruget, at indsatser og konkrete initiativer, der iværksættes til opfyldelse af Grøn Vækst-aftalen og Vand- og Naturplanerne, er målrettede med miljømæssig og økonomisk effektivitet som afgørende prioritering!

Der er store regionale forskelle på landbruget i Danmark og på de betingelser erhvervet drives under. Men med lovforslaget, som baserer sig på landsgennemsnitstal og generelle reguleringer, er der nu den situation, at idealet om omkostningseffektivitet, fleksibilitet, gennemskuelighed, sikkerhed for målopfyldelse og ikke mindst reguleringens målrettedhed mod de lokale og regionale problemstillinger taber til en stærkt forenklet reguleringsmåde.

Kvælstofnormer og balanceregnskab

Vi er af den opfattelse at kvælstoftildelingen i Danmark i forvejen er inoptimal, både økonomisk og miljømæssigt. Tildelingsmodellerne er ikke tilstrækkelig fintmaskede i forhold til de lokale forhold (klima, jordbund, recipienter) og reguleringen resulterer derfor i en fordeling internt i landbruget, som er urimelig på flere områder.

Vedlagt denne henvendelse er en beregning af kvælstofbalance for et typisk sædskifte på jordbundstype 6–8 (JB 6-8). (bilag 1). Beregningerne viser, at der er et kvælstofoverskud på 15 kg N/ha, hvilket er på niveau med eller under kvælstoftabet fra naturarealer! Med en kvælstofbalance på disse jordbundstyper som beregnet her, er resultatet endnu lavere

udbytter med dårligere kvalitet fordi afgrøderne er nødt til at tære på jordens kvælstofpulje. I et roesædskifte (bilag 2) beregnes balancen, med forsigtigt udbyttetal at give et kvælstofoverskud på blot 11 kgN/ha. Der er simpelt hen ikke mere kvælstof at tage af! Det er for os at se derfor helt klart, at en indsats for yderligere at reducere kvælstofbidraget fra de dyrkede arealer på JB 6-8 vil være af minimal miljømæssig effekt men med meget store økonomiske omkostninger. Til sammenligning er der på JB 1-4 et kvælstofoverskud på 51 kg N/ha – det tegner et klart billede af, hvorfor de **målrettede tiltag** er så absolut nødvendige for at indsatserne er miljømæssigt og økonomisk effektive. Det er en forskel i kvælstofoverskuddet på 340%.

Vi bemærker i øvrigt, at der i lovforslaget gives ministeren mulighed for at fastsætte forskellige normer for forskellige regioner i landet. (§ 6, stk. 3). Konkret vil vi forslå, at der i regioner med større varmesummer, større udbytter og mere vandtilbageholdende kapacitet stilles større kvælstofmængde til rådighed.

Efterafgrøder

I bemærkningerne (4.7.1) til lovforslaget beskrives det, at der skal udlægges yderligere 140.000 ha efterafgrøder. I nogle områder kan efterafgrøder være et billigt og sikkert virkemiddel, men igen er der tale om et virkemiddel, der anvendt generelt i Danmark, rammer områder, hvor der ingen miljømæssig effekt er – men til gengæld voldsomme økonomiske omkostninger.

Som beskrevet i samme afsnit i bemærkningerne, vil nogle landbrugsbedrifter blive stillet overfor krav om op 23 % efterafgrøder – vel at mærke efter der er etableret de krævede 14%, det vil sige op til 37% efterafgrøder.

Vi vil henlede ministerens opmærksomhed på vedlagte oversigt (bilag 3), der igen viser, hvor forskellige de økonomiske konsekvenser er i forhold til jordbundstyper og bedriftstype. Et generelt efterafgrødekrav vil derfor i nogle områder af landet være et særdeles økonomisk inoptimalt virkemiddel og hertil med nærmest ingen miljømæssig effekt. På de jorde, hvor der er en minimal udledning kan vi ikke acceptere flere efterafgrøder end det lovmæssige krav, der var gældende for driftårene 2008 og 2009. Yderligere efterafgrøder opfatter vi som en direkte krænkelse af den private ejendomsret idet kravet dikterer ændret sædskifte på bedrifterne. En overtrædelse af grundlovens § 73.

I lovforslagets bemærkninger (4.7.4) erkendes det, at der kan være tale om ekspropriationslignende forhold, for jordbrug der rammes atypisk hårdt, men at eventuel erstatning skal afgøres ved domstolene.

Vi kan forudse, at med vedtagelse af lovforslaget i sin nuværende form, risikerer mange landmænd på østlige øer, at blive ramt af et efterafgrødekrav på de maksimale 37%. Er det så atypisk, når også naboen er ramt? Det er helt uantageligt, at et lovforslag er så ukonkret, at det ikke gøres klart hvordan det atypiske måles!

Endvidere er det fuldstændig urimeligt, at der lægges op til, at den enkelte landmand skal gå rettens vej med grundlovens § 73 i hånden. Det må forvaltningsretligt være på "kanten" og er under alle omstændigheder et konfliktoptrappende udgangspunkt!

Data og overvågning

Det er for os en selvfølgelighed, at behovet for og kravet om indsatser til opfyldelse af Grøn Vækst mv. skal baseres på et solidt fagligt grundlag. Vedlagt (bilag 4-6) et par diagrammer over målinger af kvælstofindholdet i Suså på Sjælland. For det første viser diagrammerne tydeligt, at der er sket markant fald i landbrugets kvælstoftilførsel fra 1998 – 2005. Bemærk i øvrigt, at i diagrammet puljes landbrug og natur til ét og jf. vores tidligere bemærkninger om, at der på dyrkede arealer JB 5-8, omkring 80% af jorden i Region Sjælland, udvaskes kvælstof på niveau med naturbidraget. De indsatser, der er iværksat i vandmiljøplanerne og godt landmandskab har altså virket. Vi er stærkt i tvivl om der er "mere at komme efter" her hos landbruget! Og vi har stærkt behov for at blive overbevist om, at det faglige grundlag for iværksættelse af nye tiltag er til stede.

Via Miljøcenter Nykøbing F. har vi forsøgt at få måledata længere frem end 2005. Det er ikke lykkedes. Hvilket vi i øvrigt finder forvaltningsretligt betænkeligt! På hvilket grundlag træffer regeringen da beslutninger om behovet for indsatser og hvordan vil regeringen sikre, at tiltagens effekt måles, evalueres og godskrives de rette aktører?

Det er for os et fuldstændig uomgængeligt krav, at der er en meget høj faglighed til grund for krav om indsatser og at vi kan få oplysninger om de data, der ligger til grund for vurderingerne af, hvilket (realistisk) miljømål der skal nås, hvor skal indsatserne skal placeres og hvilke virkemidler der skal anvendes for opfylde målet. Disse data må ministeren venligst frembringe.

Afslutning

Udgangspunktet for Grøn Vækst var, at regeringen havde en grøn vækstvision og ønskede at forene et højt niveau for miljø- og naturbeskyttelse med en moderne og konkurrencedygtig landbrugsproduktion. Dermed ville regeringen således koble natur- og miljøbeskyttelse med vækst- og udviklingsmuligheder for landbruget. Den indsats og vision havde vi efterlyst længe. Vi ønsker også, at der laves samlede løsninger for erhvervet.

Som Grøn Vækst ser ud til udmøntes nu tegner det ikke til, at vækst- og udviklingsdelen er prioriteret overhovedet. Hvor er det ærgerligt, når der nu var en chance for at nå både miljø- og naturbeskyttelse og en konkurrencedygtig landbrugsproduktion med de rigtige målrettede tiltag.

Vi er, som sagt i indledningen, en del af løsningen og det ansvar tager vi på os. De forslag til løsninger der er lagt frem nu i lovforslaget rammer bare slet ikke rigtigt. Vi får med de tiltag store landbrugsområder, der udsættes for katastrofale økonomiske omkostninger til fordel for minimale miljømæssige effekter. Det er evident, at der fra ministerens side skal tænkes i samlede løsninger med fokus på billige og sikre (målrettede) virkemidler. (Bilag 7¹). Det giver mest miljø for pengene og vi er vel ikke uenige i, at det er hovedsagen?

Med venlig hilsen

Povl Fritzner
formand

¹ Tabel 5.1 Bruttoliste over mulige virkemidler. *Fagligt udredningsarbejde om virkemidler i forhold til implementering af vandrammedirektivet*. Finansministeriet mfl. 2007.

Bilag 1

JB 6

Areal ha	JB nr	Van- ding (0-1)	Afgrøde	Kvæl- stofbe hov kg N/ha	Hand. gødning forår, kg N/ha	Tilførsel i alt	Udb. hovedafg. hkg/fe pr. ha	Udb. biproduct hkg/fe pr. ha	Beregnet bortførsel af kvælstof kg N pr. ha	Tilførsel i alt, incl. deposition, kg N/ha	Bort- førsel i alt, kg N/ha	Kvælst. over- skud, kg N/ha
50,0	6	0	Vinterhvede	161	161	161	88	45	162	176	162	14
17,0	6	0	Vårbyg	114	114	114	65	32	116	129	116	13
17,0	6	0	Vinterraps	156	156	156	44	32	170	171	170	1
16,0	6	0	Rødsvingel	106	106	106	16	40	82	121	82	39
Gns.				143	143	143	65	40	143	158	143	15

Vandet sandjord

Areal ha	JB nr	Van- ding (0-1)	Afgrøde	Kvæl- stofbe hov kg N/ha	Hand. gødning forår, kg N/ha	Tilførsel i alt	Udb. hovedafg. hkg/fe pr. ha	Udb. biproduct hkg/fe pr. ha	Beregnet bortførsel af kvælstof kg N pr. ha	Tilførsel i alt, incl. deposition, kg N/ha	Bort- førsel i alt, kg N/ha	Kvælst. over- skud, kg N/ha
50,0	1	1	Vinterhvede	166	166	166	65	42	124	181	124	57
17,0	1	1	Vårbyg	126	126	126	50	30	92	141	92	49
17,0	1	1	Vinterraps	150	150	150	34	27	133	165	133	32
16,0	1	1	Rødsvingel	106	106	106	12	40	68	121	68	53
Gns.				147	147	147	49	37	111	162	111	51

Beregnet af chefkonsulent Leif Knudsen, Landscentret, Skejby d. 10. december 2009.

Bilag 2

Kvælstofbalance for plantesædskifter på Sydøstsjælland

Claus Neergård og Poul Fritzner, Østlige Øers Landboforening har bedt om at få udarbejdet en kvælstofbalance for et typisk sædskifte på en ejendom på Sydøstsjælland.

Resume

Kvælstofoverskuddet for to type sædskifter på Sydøstsjælland uden husdyrgødning er beregnet til 11 kg N pr. ha for et roesædskifte.

Sædskifter

Der er valgt et sædskifte, som er typisk på Sydøstsjælland.

- 50 % Vinterhvede, 25 % Vårbyg, og 25 % Sukkerroer

Jordtype

Der er regnet med jb 6 jord.

Udbytter og kvælstofnormer

Der er regnet med Plantedirektoratets normer 2009/10 for udbytte, kvælstofnormer fratrukket 17 kg N pr. ha for 14 % lovpligtige efterafgrøder samt indhold af råprotein i kerner og halm. For sukkerroernes vedkommende er normtal fra fodermiddeltabellen for kvæg anvendt.

Halm

Der er regnet med at halvdelen af halmen fjernes.

Denitrifikation og deposition

Den biologiske omsætning af kvælstof fra biologisk aktiv nitrat til biologisk inaktivt atmosfærisk kvælstof og nedfaldet af kvælstof fra atmosfæren antages at være af cirka samme størrelsesorden og er derfor ikke indregnet i balancen.

Kvælstofbalance

Tabel 1. Kvælstofbalance på roesædskifte

Roesædskifte						
Areal i pct.	Afgrøder	Udbytte kg/ha	Kg N/ha i afgrøde	Kg N/ha i halm	Kvælstofnorm kg N/ha	Kvælstofbalance Kg N/ha
50	Vinterhvede	8.000	123	12,3	161	26
25	Vårbyg	5.700	88	8,8	104*	8
25	Sukkerroer	56.600	118		102	-16
Kvælstofbalance vægtet gennemsnit						11

L A 27/1/99

Så meget koster efterafgrøder og randzoner

Bilag 3

Eksempler for en ejendom på 100 hektar.
Kilde: Landscentret Planteavl

SVIN			
Jordtype	Sædskifte	14 pct. efterafgrøder	37 pct. efterafgrøder
JB 6	1	45.135 kr.	99.601 kr.
JB 6	2	32.558 kr.	56.903 kr.
JB 1	3	10.300 kr.	10.048 kr.

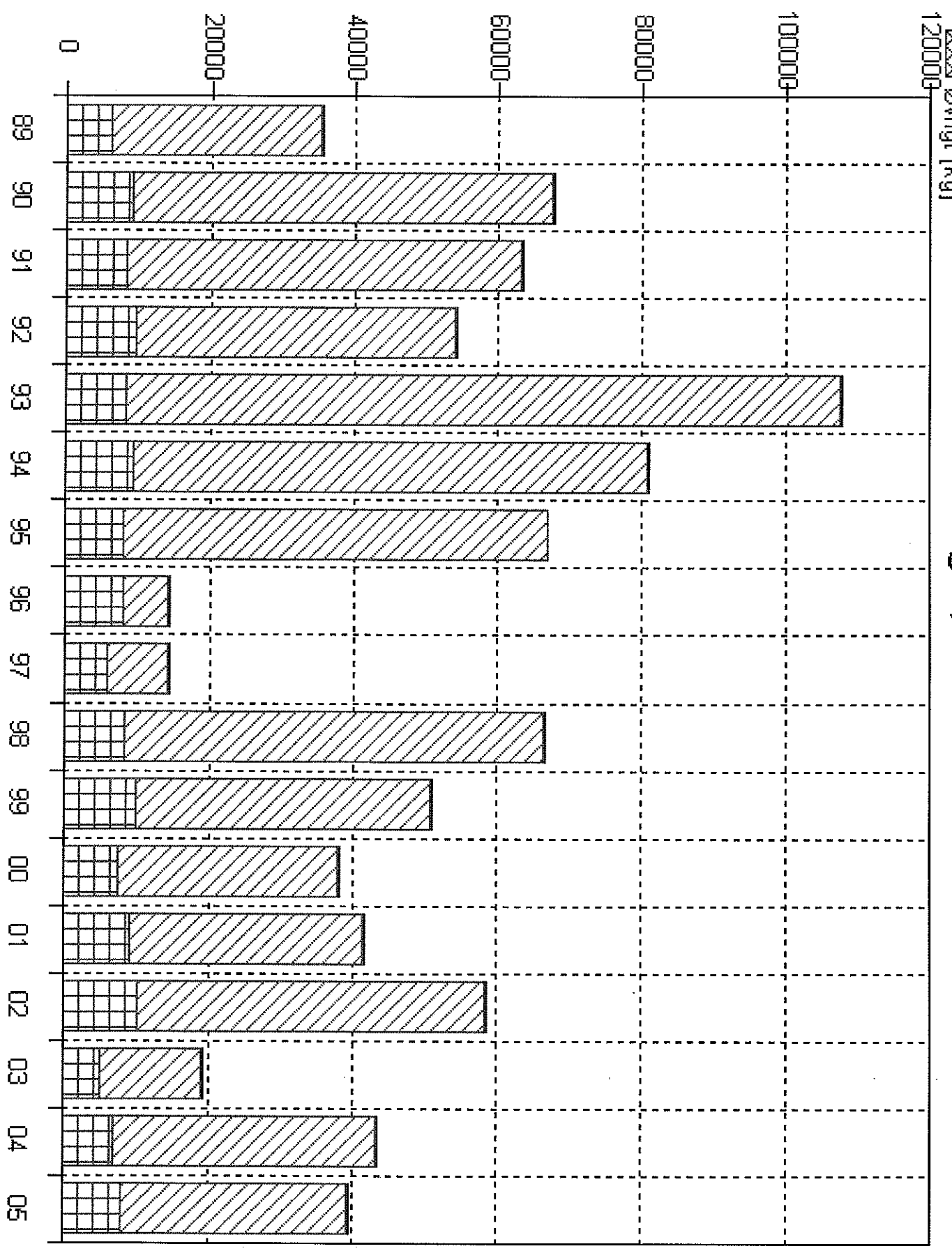
PLANTER			
Jordtype	Sædskifte	14 pct. efterafgrøder	37 pct. efterafgrøder
JB 6	1	21.209 kr.	52.661 kr.
JB 6	2	23.307 kr.	38.516 kr.
JB 1	3	7.720 kr.	8.022 kr.

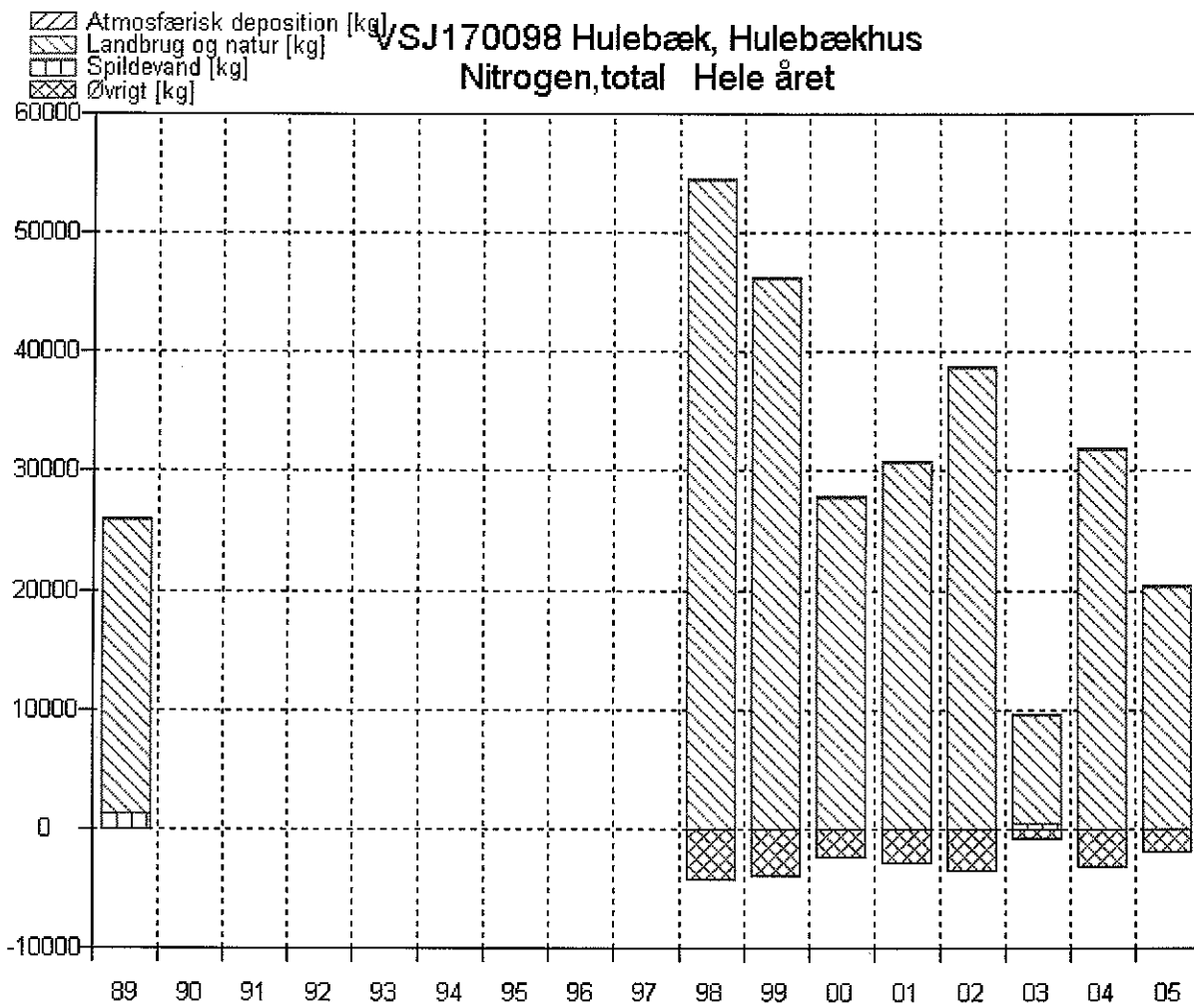
KVÆG			
Jordtype	Sædskifte	14 pct. efterafgrøder	37 pct. efterafgrøder
JB 1, 1,7 DE	4	28.573 kr.	39.092 kr.
JB 1, 2,3 DE	5	9.873 kr.	9.873 kr.
JB 6	6	28.013 kr.	31.624 kr.

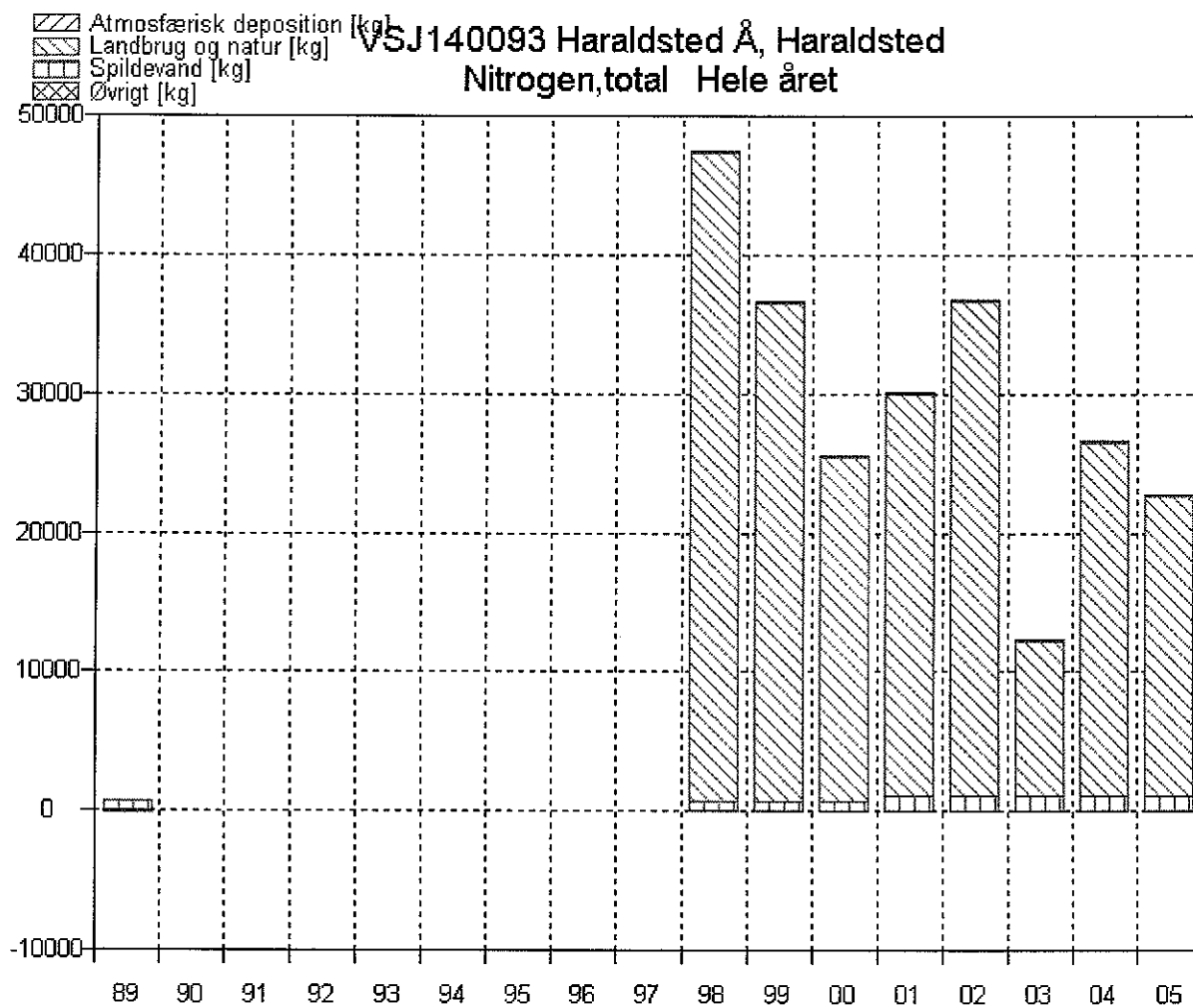
Sædskifter	
1	20 raps, 60 vi-hvede, 20 vi-byg
2	20 raps, 40 rødsvingel, 40 vi-hvede
3	Vandet: 33 vårbyg, 33 kartofler, 17 vi-hvede, 17 vi-byg
4	Vandet: 11 vårbyg, 17 vi-hvede, 22 græs, 40 majs, 10 vedv. græs
5	Vandet: 60 græs, 30 majs, 10 vedv. græs
6	10 vårbyg, 23 vi-hvede, 20 græs, 37 majs, 10 vedv. græs

Atmosfærisk deposition [kg]
 Landbrug og natur [kg]
 Spildvand [kg]
 Øvrigt [kg]

Skel 06223MO40 Vasegrøft, Gangesbro
 Nitrogen, total Hele året

Bilag 7

Tabel 5.1			
Bruttoliste over miljømæssige tiltag			
	Primær effekt	Omkostning pr. primær effekt (kr/kg)	Nyt eller velkendt
Dyrknings- og driftsmæssige tiltag			
1. Omlægning af mindre kvægbrug til økologisk produktion	N	0	Nyt
2. Ammoniak i stedet for nitratgødning	N	0	Nyt
3. Efterafgrøder – nuværende praksis	N	7-64	Velkendt
4. Efterafgrøder – optimeret effekt	N	4-41	Nyt
5. a. Krav om nedfældning af husdyrgødning i perioden fra høst til april.			
5. b. forbud mod jordbearbejdning i perioden fra høst til april	P	a. 480-17.500 b. 1.200-35.200	Nyt Nyt
6. Reduceret N-norm	N	20-52	Velkendt
7. Flere slået frem for kontinuert afgræsning af kløvergræs (kvægbrug)	N	0	Nyt
8. Nedsættelse af N-tilførsel til afgræsningsmarker (kvægbrug)	N	4-76	Nyt
9. Brug af efterafgrøder de første to år efter omploining (kvægbrug)	N	2-4	Nyt
10. Tidlig såning af vintersæd	N	0	Nyt
11. Udelukke vintersæd og etablering af efterafgrøder på erosionstruede arealer	P	1.200-14.600	Nyt
12. Undergødskning med P	P	300-20.000	Nyt
13. Erstatning af dybstrøelse med handelsgødning	N	8-12	Nyt
Ændret arealanvendelse			
14. Dyrkning af flerårige energiafgrøder	N	0	Nyt
15. Etablering af vedvarende græs på erosionstruede arealer	P	14.400-113.000	Velkendt
16. Udlægning af udyrkede randzoner	P	120-6.800	Velkendt
17. Udtagning af landbrugsjord på højbund	N	54-262	Velkendt
18. Skovrejsning på landbrugsjord	N	36-129	Velkendt
19. Ekstensivering af landbrugsdrift i ådale	N/P	6-17	Velkendt
Miljøtekniske tiltag			
20. Afbrænding af husdyrgødning (samt bioforgasning)	P	Projektafhængig	Nyt
21. Ophør med vandløbsvedligeholdelse	Ændre fysiske forhold	900-1.700 kr./ha. (excl. sparede udgifter til vandløbsvedligeholdelse)	Nyt
22. Vandløbsrestaurering	Ændre fysiske forhold	Projektafhængig	Velkendt